

Nada Breznik

Mateja Bizjak Petit – Mathèa: *Alica s tisoč rokami, Alice aux mille bras.*

Pesmi v francoščino prevedla avtorica v sodelovanju z VALERIE ROUZEAU.

Ljubljana: KUD France Prešeren Trnovo (Zbirka Mi pojemo v puščavi/ Nous chantons dans le désert, knjiga 27/Livre No. 27), 2009.

Minimalistična dvojezična pesniška zbirka z zgovornim naslovom *Alica s tisoč rokami* Mateje Bizjak Petit – Mathèe nam v slovenskem in francoskem jeziku ponuja v branje drobce ujetih misli, opise trenutkov in občutij, ki bi spolzeli skozi zavest, če jih pesnica ne bi zgostila v nekajvrstične verze. Drobni prebliski intimnega doživljanja iz narave, s potovanj, spraševanj o sebi, strah in samota, vse povedano v enem dihu, ničesar preveč, le toliko, da zaslutimo različna stanja in občutke, “Kam se sprehodiva nocej moj dobri jaz”. Vse povedano je mehko, ničesar usodnega in dokončnega ni, nobenih težkih besed, giblje se v svetu, kakršen je, subtilno in z zavedanjem, da hitrost minevanja in premen prehitava bit. Od tod včasih nemoč (“mehka izgubljenost / padam navznoter ... ujeti ne ujeti / vmesno nadstropje vsaj za / nekaj sekund”), boj za samoohranitev (“V kristalni kocki / da ne bi izginila / škrebļjam po steklu.”). Toda vedno se najde razpoka “v rebrih starega mlina”, vedno je moč odpreti polkna in se vsrkati z druge strani. “Povsod dišijo galebi!” Ti utripi trenutkov, ujetih na poti njihovega minevanja, so zaznani z zavestjo, da je snov, iz katere se prede pesem, težko ulovljiva, čeprav popotnica široko odprtih oči lovi bežeče travnike in vinograde, čeprav s trudom pripleza do obličja orlov, do sanj.

Alica je njen *alter ego*, večni očarani otrok, ki ima tisoč rok premalo, da bi ujel in zadržal vse, kar je vredno čudenja, vse zaradi česar zadržti v nedrjih radost, vse neštete odtenke svetlobe in senc. Alica je večno upanje, da so vse banalnosti, vsi čudeži in vse skrivnosti tega sveta na tej ali oni strani ogledala vredne radovednosti, raziskovanja in opisovanja.

In svet pesnice Mateje Bizjak Petit se giblje med enim in drugim, med dejanskim in domnevanim. Povezuje ga in prepleta to eterično bitje, zraslo v pesmih, bitje, ki lebdi “nad mestom, pod nebom, v objemu lune”, se enkrat s stopali, drugič z rokami dotika zemlje, prijazno, smehljajoče, včasih nekoliko otožno in zazrto vase.

A trenutki in občutja niso le zaznani. Zgneteni so s spominskimi prebliški, odišavljeni z vonjavami življenja, začinjeni z vznemirljivimi občutji resničnega in slutenega, videnega in izmišljenega. Vrvohodec, ki mu veter šepeta nekaj, česar ne doume, a njuni telesi kljub temu zvenita v dvoje, je kot prispodoba spontanosti, je spretnost ravnovesja v življenju, polnem skrivnosti in ugank. Ne doumeti, a zveneti usklajeno, je enako ljubiti, uživati, se prepustiti.

Pesnica je zaljubljenka v življenje, v poezijo in jezik. Pozna pravo vrednost in težo besed, zato jih ne razmetava. Precizno jim določa pozicijo. Kakor bi jih nizala na notno črtovje. Njeno zapisovanje je disciplinirano, nekajvrstični verzi se kot preslikave ponavljajo na straneh, s poudarjenimi vrsticami, ki ustvarjajo pesem v pesmi, ki, izčiščeni vsega nepotrebnega, povzemajo ali presenetljivo zasučejo misel, občutek, domnevanje. V obeh jezikih iz njih veje rahla melanholija, nežnost in odprtost, tudi igrivost. Za oblikovno discipliniranostjo se skriva tudi hudomušnost, in še nekaj samotnosti, ujetosti in negotovosti, hrepenenja in domotožja, bogata in pisana paleta biserčkov, v katerih odsevajo ljubezen, kipenje radosti, fantazijska bitja, duše iz onstranstva, vrvohodci in možici, daljna mesta, prijazna in barvita množica, vredna veččega ilustratorja. Če je po eni plati njena poezija odtrgana od tal, poezija, ki “s finimi valovi brenka na harfe podzavesti”, je po drugi strani prvinsko povezana z naravo in resničnostjo, blatna kot razmočena zemlja, vonjavna kot nedeljska hrana. Pesnica je človek dveh svetov, dveh jezikov, z rahlim domotožjem v srcu. “*Tam / kjer sem doma / snujem.*” Svojo naravo izpoveduje plaho: “v sebi nosim vlak”, “glas v nedrjih”, “nekaj pod podplati me dviga od tal”. Njeni prehodi iz enega v drugi svet, iz resničnega v namišljeni, iz enega v drugi kraj, so mehki, prilagodljivi in sprijaznjeni. Njen minimalizem ne pomeni površnosti, temveč rahločutnost, obzirnost, ki vendarle ponuja različne poglede na pojave, na tišino, ki je lahko svečana, praznična, dišeča ali hladna, podzemna, in na samoto, ki je lahko izpolnjena ali osamljena.

“*sama / se vlečem / za nit / igram se stopljene ure / dvigam nebo / na kolescih / deus ex machina / iz rdeče v rdeče / iz lihe v usodo / trenutkov.*

vonjave / ki jih prinaša samota / premikajo skale / na bledem obrazu / krpajo / razglednice mesta / ki je predaleč / iztegnjene roke / lovijo / brezčasnost.

Pod obema jezikovnima plastema redkobesednosti se odstira tudi neizgovorjeno. Mehkoba in melodija francoskega jezika je tisti magnetizem, ki pesnike in zaljubljenca v jezik hitro potegne na pot raziskovanja in ustvarjanja v njem. Tako je tudi Bizjakova s pomočjo Francozinje Valérie Rouzeau sama prevedla svoje pesmi in jim tako ne le ohranila avtentičnost, temveč dodala novo vrednost. Poetičnost enega in drugega jezika, njuna melodija, imata v pesmih Mateje Bizjak Petit morda prav zaradi skoposti rabe besed nov in svež pesniški izraz, ki bo gotovo pritegnil bralce obeh jezikovnih področji, kot je pritegnil k pisanju spremne besede Milana Vincetiča (prevod v francoščino Yves Petit) in Jeana Pascala Dubosta (zapis zadnjega je v slovenščino prevedla Tanja Ahlin).

Pesmi Mateje Bizjak Petit je treba prebrati najmanj dvakrat. Poudarjeni prvi, srednji in zadnji verz, ki še zgoščujejo že zgoščeno, sestavljajo novo lirično refleksijo, očiščeno vsega odvečnega. Škoda bi jo bilo prezreti. In ko se poudarjeni verzi preberejo samostojno, se pesem v bralcu podčrta.